

LINJE LUSTA

**AV TENNESSEE
WILLIAMS**

**MALMÖ
STADSTEATER**

MARI GÖTESDOTTER

KLARA HODELL

MARTIN HENDRIKSE

ERIK BORGEKE

KAJSA ERICSSON

RASMUS SAVIC

TIM HÅKANSSON

GÖRAN DYRSSEN

PREMIÄR PÅ INTIMAN 5 OKTOBER 2024

FÖRLAG Nordiska ApS
ÖVERSÄTTNING Kerstin Gustafsson

KONSTNÄRLIGT TEAM

BEARBETNING OCH REGI Eva Dahlman
SCENOGRAFI OCH KOSTYM Karin Betz
LJUS Ellen Ruge
MASK Åsa Trulsson
DRAMATURGI Anton Elmgren

I ROLLERNA

BLANCHE – Mari Götesdotter
STELLA – Klara Hodell
STANLEY – Martin Hendrikse
MITCH – Erik Borgeke
EUNICE – Kajsa Ericsson
STEVE / EN UNG MAN – Rasmus Savic
PABLO – Tim Håkansson (statist)
LÄKARE – Göran Dyrssen

A STREETCAR NAMED DESIRE is presented through special arrangement with The University of the South, Sewanee, Tennessee

OBS! Cigaretträken som förekommer i föreställningen är helt ofarlig

"Jag vill inte ha realism. Jag vill ha magi. Jag säger inte sanningen, jag säger det som borde vara sanningen."

Blanche i *Linje Lusta*

Lekplats och gift

Blanche försöker skänka magi och skönhet som gåva till sin omvärld. Hon överlever genom sin fantasi. Fantasin är en frizon. Där är allt på lek fast på allvar, jag åker hiss mellan alla åldrar, jag kan vara sjuttio år i ena sekunden och åtta år i nästa. Jag är på olika platser och situationer. Jag är olika personer. I fantasin och konsten är vi fria. Men fantasin är också en farlig drog, den lyckliggör som heroin, den släcker ut verkligheten och realismen. Det finns något otäckt i det, verklighetsfrämmande och nästan psykotiskt. Lekplats och gift på en gång.

Stark föreställningsförmåga går ofta hand i hand med känslighet, och en förmåga att förutse katastrofer där ingen annan ser. Oraklet eller Den Galna. Den som ser skeendet. Eller utlöser skeendet.

"Vad har jag gjort? Jag kan inte tro på det hon berättade och fortsätta leva ihop med Stanley. Hjälp mig"

Stella i *Linje Lusta*

Se till att livet går vidare

Jag är intresserad av hierarkier, av hur de ser ut och hur de kan fortleva. I *Linje Lusta* störtar livet samman och följs

av förstörelse och kaos. Stella gör sitt yttersta för att upprätthålla ordningen. Livet måste gå vidare till varje pris. Och när själva livet kräver offer så offerar vi. Så fortlever hierarkier och våldsutövande – livet måste gå vidare. I familjen. I staten. I skolan. På arbetet.

"Jag är ingen polack. Jag är född i det här landet. Och det är jag jävligt stolt över."

Stanley i *Linje Lusta*

Att höra till

Jag som sällan gråter, gör det varje gång jag hör Stanleys replik. Den eviga kampen för att höra till. Att skapa liv och värdighet. Familj och kärlek. Vänner. Arbete. Och ändå inte vara värdig. Inte riktigt höra till. Inte duga.

Linje Lusta handlar om Begär. Och Kärlek. Begäret som urkraft. Begäret som förgörare. Kärlekens möjligheter. Kärlek som boja.

Människan har i alla tider diktat, sjungit, målat, försökt förstå, förklara och analysera begär och kärlek. Men varken politiska modeller eller forskning, psykologi, medicin, sociologi eller religion, har ännu lyckats förklara och blottlägga dess natur.

Kanske kan du förnimma något om kärleken och begäret, och om dig själv när du går hem från teatern ikväll. Främmande eller välbekant. En doft. Ett ord. Minne eller längtan. Något.

EVA DAHLMAN,
regissör

STRIDEN OM LINJE LUSTA PÅ SVENSKA SCENER

Våren 1949 gick Tennessee Williams *A Streetcar Named Desire* eller *Linje Lusta* som en löpeld över de svenska teater-scenerna. Efter succén med Williams genombrottspjäs *Glasmeneriet* 1946 var intresset stort för den unge amerikanske dramatikern. Malmö stadsteater och Göteborgs stadsteater utkämpade en hård strid om att bli den första teatern i Skandinavien som fick presentera den alldeles färskna pjäsen *Linje Lusta* för sin publik. Båda teatrarna gick till premiär den 1 mars 1949, men i Göteborg beslutade sig teaterchef Torsten Hammarén för att låta föreställningen börja en kvart tidigare än brukligt. Följaktligen gick ridån upp klockan 19.30 i Göteborg, och 15 minuter senare, klockan 19.45, i Malmö. Den 31-åriga regissören Ingmar Bergmans uppsättning i Göteborg, där med titeln *Spårvagn till lustgården*, blev officiellt den första i Skandinavien, och Malmö stadsteater fick erkänna sig besegrad.

Innan mars var till ända hade *Linje Lusta* premiär på ytterligare två av landets stadsteatrar och ett par månader senare även på nationalscenen Dramaten. Pjäsen cementerade Williams som ett av den amerikanska dramatikers mest intressanta namn, och de svenska teaterkritikerna hyllade honom som en vågad dramatiker som alla teatrar med självaktning skulle spela. Pjäsens tragiska huvudroll Blanche DuBois blev

Linje Lusta på Malmö Stadsteaters scen Intiman 1949. Blanche t.v. spelades av Irma Christenson, och Stella t.h. av Agneta Prytz.

en paradroll som en rad framträdande skådespelerskor – Karin Kavli, Irma Christenson, Gerd Hagman, Kerstin Rabe, Inga Tidblad – fick sätta tänderna i under den premiärtäta våren 1949. I Malmö gjordes Blanche av Irma Christenson som i en intervju med *Aftonbladet* den 22 maj 1949 sade: ”Som kvinnoskildring är Williams pjäs något av det mest inträngande och genomtänkta en modern författare skrivit.” För regin stod Malmö stadsteaters chef Stig Torsslow vars uppsättning lovordades i pressen. *Aftonbladets* recensent skrev dagen efter premiären att tacksam-

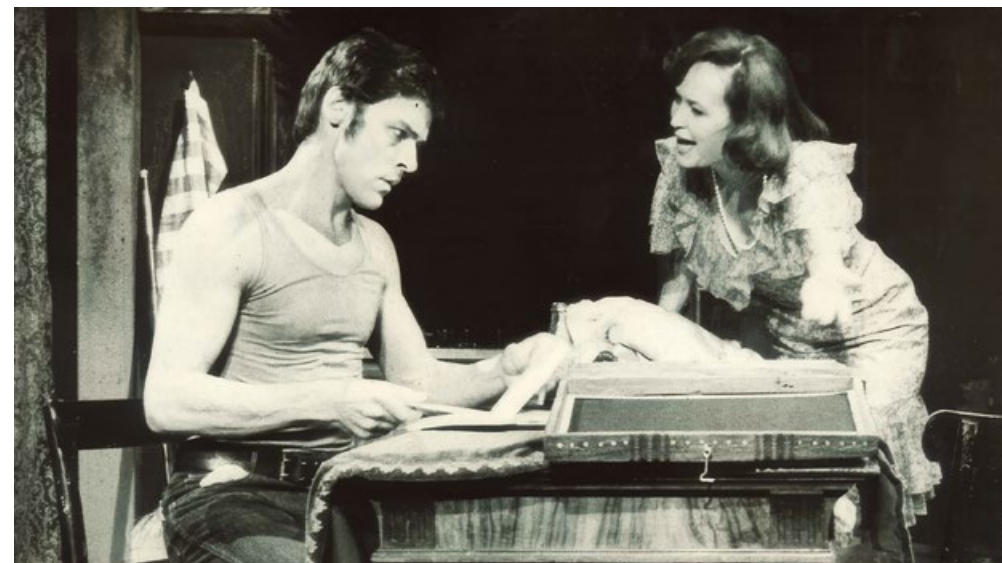
hetens jubel fyllde Intiman när ridån föll, och konstaterade: ”Ett är säkert: Det var en lysande föreställning.”

Årtiondena efter andra världskrigets slut innebar en storhetstid för exporten av amerikansk dramatik till Europa. Svenska teatrar var på 40- och 50-talet snabba att plocka upp stjärnskottet Williams och stod för Europapremiärer av ett antal av hans verk, däribland *Glasmeneriet* och *Katt på hett plåttak*. Numera är Williams pjäser att betrakta som moderna klassiker, och många Blanche DuBois har trampat över världens scener på jakt efter sin syster Stella. När nu Blanche återvänder till Intiman gör hon det för tredje gången. Irma Christenson var Malmöpublikens första möte med Blanche 1949. I Josef Halfens uppsättning från 1974 gjorde Marianne Hedengrahn rollen som Blanche, och hyllades som en ”fullfjädrad, hänsynslöst

självutlämnande karaktärsskådespelerska” i Svenska Dagbladets recension från 22 september 1974.

Hösten 2024 kommer en tredje Blanche att inta Intiman, denna gång i Mari Götesdotters gestalt. Eva Dahlman står för regin, som den första kvinnan i Sverige i en lång rad av manliga regissörer som gett sig i kast med pjäsen. Det har gått 50 år sedan Blanche senast mötte Malmöpubliken och 75 år sedan hon första gången stod på Intimans scen, men hon fortsätter att fascinera – evigt fångslande i sin trasiga trasslighet. Detsamma kan sägas om Williams pjäs som med sitt sylvassa språk och sina ständigt aktuella teman alltid har något nytt att säga sin publik oavsett i vilken tid den spelats.

AGNES NORLIN,
praktikant från
dramaturgutbildningen i Aarhus.

Marianne Hedengrahn t.h. spelade Blanche i uppsättningen av *Linje Lusta* på Malmö stadsteater 1974. Carl-Åke Eriksson t.v. spelade Stanley.

BIRTHDAY

**"JAG STÅR
INTE UT MED
ATT HAN ÄR
BORTA EN
ENDA NATT."**

TENNESSEE WILLIAMS

– En av 1900-talets främsta amerikanska dramatiker

Tennessee Williams var en av USA:s största och mest inflytelserika dramatiker under 1900-talet. Han är mest känd för sina pjäser som utforskar mänskliga relationer, passioner, sexualitet och de mörkare aspekterna av den amerikanska drömmen.

Tidigt liv

Född som Thomas Lanier Williams den 26 mars 1911 i Columbus, Mississippi, växte Williams upp i en dysfunktionell familj. Fadern var alkoholiserad och system Rose, som led av psykisk ohälsa, genomgick en lobotomi – en traumatisk händelse som påverkade Williams djupt. Som barn var han ofta sjuk och isolerad, vilket ledde till att han började skriva som ett sätt att fly från verkligheten.

Karriär och framstående verk

Tennessee Williams inledde sin karriär på 1940-talet, och hans stora genombrott kom 1944 med pjäsen *The Glass Menagerie* (*Glasmeneriet*). Denna delvis självbiografiska pjäs skildrar en dysfunktionell familj där modern är dominerande och dottern är skör och drömmande, medan sonen kämpar för att finna sin plats i världen.

En annan av hans mest kända pjäser är *A Streetcar Named Desire* (*Linje Lusta*) från 1947. Pjäsen följer Blanche DuBois, en kvinna som efter att ha förlorat sin förmögenhet och status kämpar för

att hantera sin nya verklighet. Hennes möte med svågern Stanley Kowalski skapar spänningar och konflikt. Denna pjäs vann Pulitzerpriset och etablerade Williams som en ledande dramatiker.

Bland hans övriga viktiga verk finns *Cat on a Hot Tin Roof* (*Katt på hett plåttak*, 1955), en pjäs om girighet, förnekelse och familjedramatik i den amerikanska södern, även den belönad med Pulitzerpriset. *The Night of the Iguana* (1961) handlar om en före detta präst som söker mening med livet på ett avlägset hotell i Mexiko, och *Sweet Bird of Youth* (1959) berättar om en ung man som återvänder till sin hemstad med en åldrande filmstjärna i ett försök att återerövra sin ungdom och sin förlorade kärlek.

Personligt liv och bortgång

Williams privatliv var komplicerat. Som öppet homosexuell under en tid då samhället inte accepterade det, påverkades både hans liv och hans skrivande av detta. Många av hans pjäser bär teman kring identitet, ensamhet och strävan efter kärlek och acceptans, ofta med marginaliserade karaktärer i centrum.

Efter att hans livspartner Frank Merlo gick bort 1963, började Williams kämpa med alkohol- och drogmissbruk, vilket påverkade hans mentala och fysiska hälsa. Den 25 februari 1983 avled han i

New York, officiellt efter att ha kvävts av en kapsyl, men det spekuleras fortfarande kring om det var en olycka eller ett självmord.

Arv och inflytande

Tennessee Williams lämnade efter sig ett rikt litterärt arv som fortsätter att påverka dramatiker, författare och

filmskapare. Hans verk är kända för sin djupa känslomässiga resonans och skarpa observationer av den mänskliga naturen. Hans pjäser har blivit klassiker och uppförs regelbundet över hela världen.

CARIN HEBELIUS,
programredaktör

Foto: Orlando Fernandez/Wikimedia Commons

MUSIK I FÖRESTÄLLNINGEN

Jefferson Airplane
White Rabbit

Santana
Hope You're Feeling Better

Otis Redding
Day Tripper

The Beatles
The Long and Winding Road

Johann Sebastian Bach
*Two-Part Inventions: No. 8
in F Major, BWV 779*

Bee Gees
To Love Somebody

Nina Simone
Here Comes the Sun

The Beatles
Birthday

The Beatles
Sexy Sadie

Duke Ellington & John Coltrane
In a Sentimental Mood

David Bowie
Love Is Lost

SUFFLÖR & REGIASSISTENT Ida Knutsson
INSPICIENT Kattis Blanking, Josefin Beischer
PRODUCENT Sara Mortazavi
DRAMATURGPRAKTIKANT Agnes Norlin
(Aarhus Universitet)
SLAGSMÅLSKONSULT Rickard Hasslinger

SCENMÄSTARE Kalle Magnusson
BITRÄDANDE SCENMÄSTARE Oscar Steen
LJUSTEKNIKER Sara Hansson,
Marcus Philippe Gustafsson
LJUDTEKNIKER Harald Gagge
REKVISITÖR Ulrika Fredriksson-Bostrom

KOSTYMKOORDINATOR Marie Jonsson
SKRÄDDERI Marie Jonsson, Anja Svärd
MASKÖR Åsa Trulsson, Josefine Larsen
KOSTYMSERVICE Jessica Kiaer

SCENOGRAFISK PROJEKTLEDARE Anna Jönsson
KONSTRUKTÖR OCH TEKNISK PLANERARE
Dan Sörensen
DEKORMÄSTARE Agneta Persson
VERKSTADSMÄSTARE Mats Ernst
TAPETSERI Ida Enebro
SNICKERI Viveca Hofwimmer
SMEDJA Johan Lindskog
DEKORATELJÉCHEF Patrik Becker

**MARKNADSKOORDINATOR &
PROGRAMREDAKTÖR** Carin Hebelius
FÖRESTÄLLNINGSFOTOGRAF Emmalisa Pauly
PORTRÄTTFOTOGRAF Johan Sundell
PROGRAMLAYOUT Isabel de Jounge
TRYCK Exakta Print AB

MARKNADSCHEF Jenny Bång
CHEFSPRODUCENT Lisa Ericstam
TEKNISK CHEF Daniel Bexell
CHEF KOSTYM- OCH MASKAVDELNINGEN
Paola Billberg Johansson
FÖRESTÄNDARE KOSTYMSERVICE Gyöngyi Balázs
FASTIGHET & TRANSPORT Anders Blomquist
LJUSANSVARIG Stuart Bailes
STÄDLEDARE Rinna Löfgren
EKONOMICHEF Anette Zetterlund
CHEFSASSISTENT Josefin Beischer
TEATERCHEF OCH ANSVARIG UTGIVARE
Petra Brylander

**FOTOGRAFERING OCH
LJUDUPPTAGNING ÄR
AV UPPHOVSRÄTTSLIGA SKÄL
EJ TILLÅTEN. VAR VÄNLIG STÄNG
AV MOBILTELEFONEN.**

Malmö Stadsteaters verksamhet
finansieras i huvudsak med bidrag från
Malmö Stad och Region Skåne (inkl
Staten via kultursamverkansmodellen).

MALMÖSTADSTEATER.SE